

Wereld zonder grenzen ook zorgeloos?

Onze toekomstige wereld is 'grenzeloos', maar zeker niet zorgeloos. Naast loftuitingen en vreugdegeschal over dat wat nieuwe technologie mogelijk maakt, stapelen berichten over schandalen en fraude zich op. Raken we van de wal in de sloot of zijn het tekenen die erop duiden dat wij de eerste schreden zetten naar een nieuw tijdperk; door sommigen het informatietijdperk of de infocratie genoemd?

Door het invoeren van computers ontstaan nieuwe mogelijkheden, maar ook veel nieuwe problemen. Ik geloof niet dat dit een reden is om nieuwe ontwikkelingen de nek om te draaien. Het is wel zaak om rekening te houden met de problemen.

Neem nu het veel beschreven Internet. Lang geleden heb ik bij mijn vroegere werkgever dit soort communicatie leren waarderen. Maar als bedrijven proberen Internet voor commerciële doeleinden te gebruiken, kun je problemen verwachten. Internet is juist zo open opgezet om iedereen te laten meedoen. Het is natuurlijk fantastisch dat je via lokale netwerken wereldwijd kunt communiceren, maar dat betekent ook dat de informatiestroom inclusief wachtwoorden en creditcardgegevens eenvoudig kan worden onderschept.

Krakers zijn er al heel lang. Toen ik eind jaren vijftig een jaar in de Verenigde Staten studeerde, waren Amerikaanse studenten heel behendig in het manipuleren van de munttelefoons. Met stukjes ijzerdraad konden elektrische signalen worden opgewekt die het storten van munten imiteerde. En ook hier staan de ontwikkelingen niet stil. Met de introductie van mobiele radio's, werd het een sport om gesprekken af te luisteren en nummers te pikken om daarmee op kosten van een ander te bellen. Bij computernetwerken, richten de hackers zich op het kraken van de beveiligingen. Februari jongstleden kwam het bericht dat inspecteurs op het Engelse Living Chaos bulletinbord een bestand met 61.000 gestolen calling card-nummers had gevonden. Daarmee konden de Engelse hackers op kosten van Amerikaanse abonnees gratis met de Verenigde Staten bellen om op hun gemak allerlei software te downloaden. Hoe meer mogelijkheden tot gebruik, hoe meer misbruik. De betrokken bedrijven geven inbraak en fraude overigens niet graag toe, mogelijk omdat het duidt op eigen tekortkomingen en anderen attent maakt op de mogelijkheden. Het Nederlandse Platform Computercriminaliteit, opgericht om ervaringen uit te wisselen, werd in december 1990 opgeheven wegens gebrek aan belangstelling. Wie wil er nu toegeven dat zijn computer niet goed is beveiligd?! Dat hackers kennelijk slimmer zijn en meer weten dan de eigen systeemmensen?! Toch vervullen hackers onbedoeld een nuttige taak. Zonder hen zou de computerbeveiligingen vandaag de dag nog slechter zijn en nog meer mogelijkheden tot werkelijke computerfraude bieden. Ik maak verschil tussen het gratis gebruiken van een faciliteit die bestaat en niet wordt gebruikt, zoals een grote computer in de avonduren, en het gebruik ten koste van anderen. Formeel ligt dat anders, want dan gelden auteursrechten en allerlei wettelijke bepalingen.

Als het door PTT Telecom op CD-Rom uitgegeven telefoonboek wordt gekraakt en illegale kopieën voor 30 gulden te koop worden aangeboden, dan is dat formeel diefstal, ook al

worden de wetsovertreders er waarschijnlijk niet rijker van. Maar als je dan ook nog voor vijf gulden een programmaatje koopt met veel meer zoekmogelijkheden dan PTT Telecom op de CD-Rom biedt, dan kunnen de gebruikers van de combinatie formeel inbreuk op de privacy van anderen maken en wel veel geld verdienen.

De situatie bij het Zweedse pensioenfonds, waar in 1986 miljoenen aan dividenden door een verandering van een rekeningnummer bij iemand anders terecht kwamen, lag duidelijk. De ontvanger is echter vrijgesproken, omdat niemand kon bewijzen dat hij de dader was. Niet vrijgesproken is onlangs de 22-jarige computerkraker Ronald O. De rechtbank achtte bewezen dat hij had ingebroken in de computers van de Vrije Universiteit en Océ van der Grinten. De toelichting op de straf luidt: "Uitwisseling van informatie via computers is zeer belangrijk. Het is van essentieel belang dat de netwerken niet geschonden worden.

Instellingen moeten kunnen vertrouwen op het systeem." (NRC-Handelsblad 3 maart.)

Vertrouwen vormt de basis voor al ons menselijk handelen; het is echter vrijwel onmogelijk om te vertrouwen op computersystemen. Vorige keer schreef ik dat elektronische informatie geen identiteit bezit en eenvoudig te kopiëren en te veranderen is en dus niet te vertrouwen is. In deze multimediale, multicomunicabele wereld zullen we ons dat steeds sterker voor ogen moeten houden, zowel in de computerwereld als daarbuiten. Artikelen over client/server, informatiemanagers, agents, atm, Internet of de zogenaamde informatiesnelweg scheppen het beeld van een grenzeloze wereld vol goede dingen, terwijl juist het tegendeel het geval is. Elke nieuwe mogelijkheid veroorzaakt meer nieuwe problemen. Niet iedereen kan mijn voorbeeld volgen, dat besef ik heel goed. Maar ik prijs me gelukkig dat ik kan werken met een antieke ascii-editor onder Dos, geen programma's hoeft te kopiëren en stukjes kan schrijven over de werkelijkheid van computers. Mijn toekomst is grenzeloos en zorgeloos! De uwe ook?

Hein van Steenis (Computable 17 maart 1995)